

HEIKKI VIITANEN

Kaamospilkillä

Sydäntalven pimeys, kylmyys ja paksu hanki pitävät kulkijat vähissä niin meren kuin järvien jäällä. Jääkannen alla ei kuitenkaan ole täysin hiljaista. Keskitalvellakin saattaa saada ihan mukavia ahvensaaliita. Pitää vain uskaltautua ulos ja jäälle.

■ Monesti kuulee sanottavan, että tammikuussa ei ole mitään syytä lähteä pilkille, eikä oikeastaan vielä helmikuun alkupuolellakaan. Kala ei silloin syö.

Kun on istunut riittävän monea talvena kaikkein pimeimpään ja kylmimpään aikaan riittävän monta kertaa jäällä, ja saanut monella

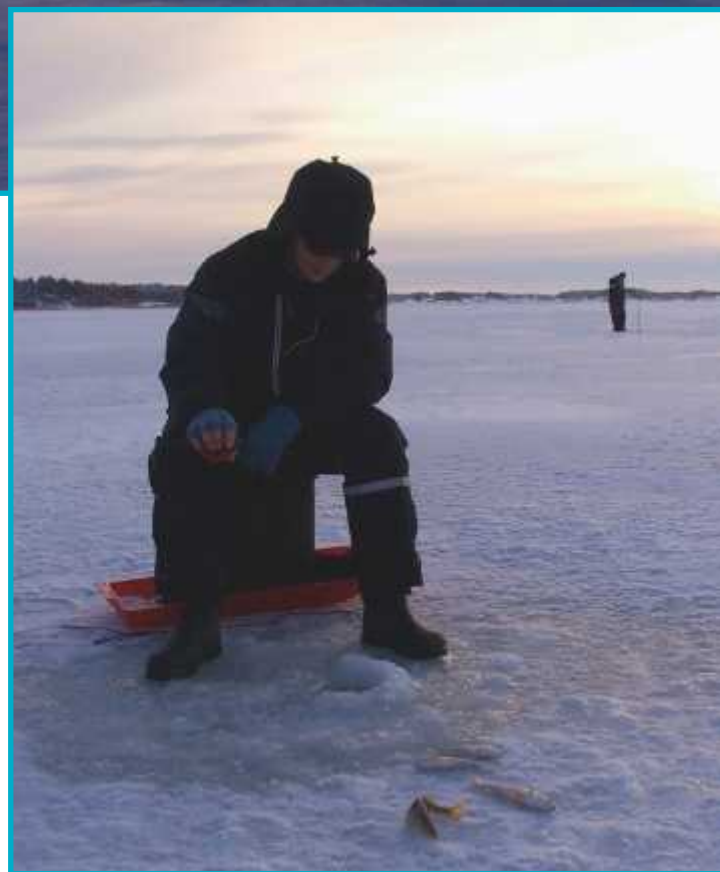
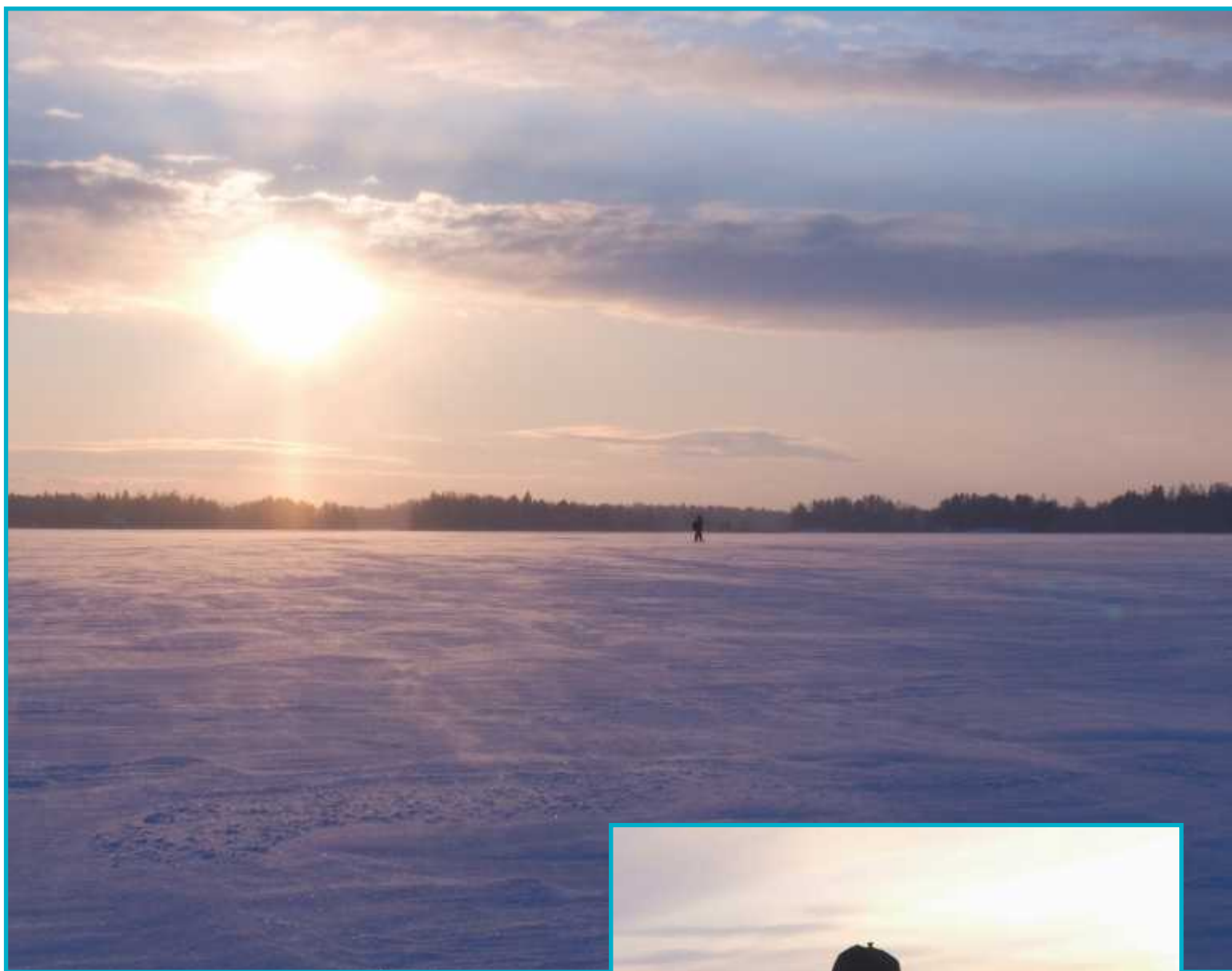
reissulla ajoittain hyvinkin saalista, moisen väitteen voi jättää omaan arvoonsa.

Suurimmat syyt pilkkijöiden vähyteen keskitalvella taitavat juontua olosuhteista. On pimeää, kylmää ja parhaille pelipaikoille pitää yleensä taivaltaa paksussa hangesa.

Keskitalvella pilkillä käyvät vain innokkaimmat tosiharrastajat ja monet heistäkin suunnistavat paikoille, joille pääsee helposti. Lähellä on yleensä parkkipaikka, eikä jäälle tarvitse kävellä lämpimästä autosta kovin monta sataa metriä.

Monella tällaisella helpolla paikalla on saatu ihan mukavasti ahventa, mutta todennäköisimmin vain ensijäiden aikaan. Kun talvi etenee, alueen kalakantaa on jo harvennettu sen verran, että tapahtumat alkavat käydä harvinaisemmiksi. Lopulta tienoo hiljenee kokonaan.

Tapahtumia alkaa tulla uudeman kerran vasta kevättalvella,

kun valon määrän lisääntyminen saa jossain lähialueella makoilleet kalat liikkumaan aktiivisemmin ja eksymään myös moneen kertaan kokeiluille seuduille.

Ehkä tällaisesta tietyn paikan hiljenemisestä kuukauden tai parin ajaksi muodostuu käsitys, jonka mukaan kala ei olisi keskitalvella syönnillä lainkaan.

Sydäntalvi ei kuitenkaan ole kalastuksellisesti niin synkkää aikaa kuin voisi olettaa. Kalat tosin liikkuvat vain vähän, joten niitä mielivän on itse liikuttava paljon.

Parhaimpiin tuloksiin pääsee suurilla järvilla ja rannikolla. Pienillä järvilla ja metsälammilla homma on hankalampaa. Niillä paksu lumipeite pimentää jäänalaisen maailman tavallisesti joulukuun loppupuolella. Kalat jäävät möllöttämään pohjan tuntumaan ja ovat hyvin passiivisia, lähes liikkumattomia.

▲ **Aurinko käy keskipäivällä vain kurkistamassa horisontin yläpuolella, pakkanen paukkuu, tuuli tuivertaa ja kinoksia riittää. Sydäntalvella kulkijoita on suurten järvien selkävesillä hyvin harvassa.**

▶ **Ahventen ottisyvyys on löytynyt. Tästä eteenpäin kaloja kannattaa haeskella lähitienoilta suunnilleen samalta syvyydeltä.**

Saaliin löytäminen pikkulammelta vaatisi täysosuman. Pilkki pitäisi päästä tipauttamaan käytännössä ahvenen suun eteen, että houkutus kelpaisi.

Koska kalat makoilevat siellä täällä pitkin pohjaa, näitä täysosumia tarvittaisiin useissa paikoissa. Saalispussin lihottaminen vaatii valtavasti kairailua, kiertelyä ja kokeilua.

Isommilla järvilla tai merellä tilanne on helpompi. Niillä hanki ei

pääse kasvamaan ylettömän paksuksi, koska säännöllisesti pintoja pyyhkivä navakka tuuli pitää kiinnostumisen melko hyvin aisoissa. Monin paikoin suurten selkien jää on jopa paljaana, joten valoa on selkäviesien jääkannen alla reilusti enemmän kuin pikkulätäköillä keskellä metsiä.

Keskitalvella päivän valoisa aika on lyhyt, joten tehokasta peliaikaa on vain muutama tunti. Etelä- ja Keski-Suomessa kala on parhaiten syönnillään, kun aurinko käväisee taivaanrannan yläpuolella klo 10–14 välillä. Oulun korkeudella ottiai-

ka jää pariin tuntiin.

Lyhyessä syöntijaksossa on hyvät puolensa. Pakkasessa ei tarvitse istuskella liian pitkään, eikä tarvitse vaivata päätään sillä, onko paikalla oikeaan aikaan. Jos kala ei syö, ajoitus on mitä suurimmalla todennäköisyydellä oikea. Vain paikka tai pilkki on väärä, ja niitä molempia on helppo vaihtaa.

Kylmä kiusaa ja hanki hidastaa

Oikein pukeutuneena jäällä pystyy touhuamaan hyvin vielä 15 asteen pakkasessa, jopa kylmemmässä.

▲ **Pystypilkki on etenkin sisävesillä hyvä yleistyökala ahven-ten haaskeluun. Se kelpaa niin sinteille kuin kookkaammillekin raitakyljille.**

◀ **Suurilla järvenselillä voi toisinaan joutua kahlaamaan paksussa hangessa, jonka alla on vielä 5–15 cm vesikerros. Liikkuminen on raskasta, mutta parhailla pelipaikoilla ei taatusti silloin ole ruuhkaa.**

Asiallinen pilkkihaalari ja kunnolliset lämpösaappaat pitävät toimintakunnossa pidempään kuin päivässä riittää valoisaa aikaa.

Kylmän ohella toinen merkittävästi harrastusta haittaava tekijä on paksu hanki. Saappaanvarren veran upottava lumi on raskas alusta taivallettavaksi, kun mukana on monen kilon kantamus.

Kulkemisen raskautta lisää usein myös vesi, jota tulvii hangen alle. Sitä pulppuaa jäälle halkeamista ja avannoista, kun lumikuorma painaa jääkantta notkolle.

Pitkä metsäsuksi olisi kätevin kulkupeli upottavassa umpi- hangessa, mutta jäällä se ei ole parhaimmillaan. Kun on kerran hihtänyt isolla selällä lumen alla

vaanivaan sulaan ja joutunut sen jälkeen taivaltamaan kovassa pakkasessa muodottomaksi jäätyneet palikat jalassaan pois, ei suksia enää tee mieli ottaa mukaan.

Sukset ovat hankalat myös silloin, jos sattuu käymään oikein huonosti ja jää pettää alta. Ensimmäisenä pitäisi yrittää jotenkin saada lankut jalasta. Ilman suksia liikkua sen sijaan voi heti napata kaulaltaan naskalit ja keskittyä vain avannosta kipuamiseen.

Viime vuosina kovasti muotiin tulleet lumikengätkään eivät sovel- lu pilkkihommiin. Jos lähtörannassa kaikki vielä näyttääkin hyvältä ja hankea piisaa, yleensä ulompana on peilikirkkaita, hyvin liukkaita ja laajoja jääkenttiä, joilla lumikengistä on vain haittaa.

Potkukelkalla ongelma on päinvastainen. Laajoilla jäälakeuksilla pystyisi potkuttelemaan, mutta rantojen tuntumassa hankea on niin reilusti, että kelkalla ei pääse liikkeelle. Kelkkoihin on toki saatavana levikesuksia, joilla kulku parane- e. Nekään eivät toimi, kun pehmeää lunta on liikaa.

Jos moottorikelkkaa tai muuta konevoimaa ei ole käytettävissä, paras tapa liikkumiseen on pistää lämpösaapasta toisen eteen. Se on ajoittain hyvinkin raskasta, mutta vaivannäkö palkitaan sillä hetkellä, kun pääse korkkaamaan paikkoja, joilla kukaan muu ei ole käynyt koko talvena.

Paksussa hangessa kahlatessa tulee nopeasti hiki. Kun viimein pääsee oikeaan paikkaan ja avannon ääreen istuskelemaan, hiipii yhtä nopeasti kylmä kehoon. Siksi siirtymätaipaleilla on syytä pitää pilkkihaalarin tuuletus kunnossa, eli vetskari riittävästi avoinna. Paras alusasu on tekninen lämpöker- rasto, joka siirtää kosteuden ulompiin vaatekerroksiin ja pitää ihon kuivana.

Isoille järville tai merelle

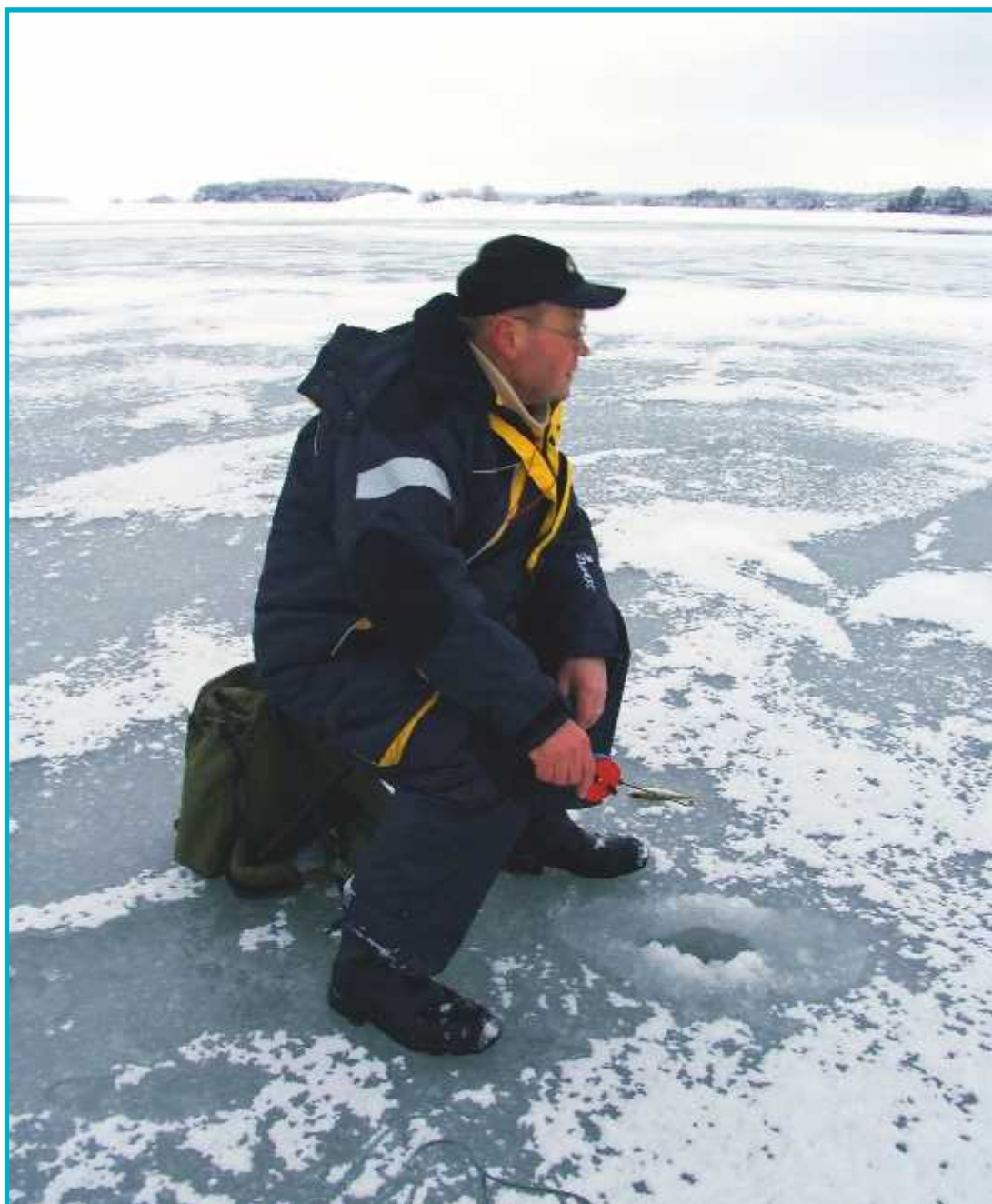
Vaikka kalat ovat keskitalvella passiivisia, suurilla järvillä ja merellä niiden haaskelua helpottavat syvyyskartat, jollaisia pienemmiltä lätäköiltä ei ole saatavana.

Ahvenet tuppaavat oleskelemaan ilmanpaineesta riippuen likimain samalla syvyydellä. Ne levittäytyvät pitkiksi nauhoiksi penkkojen reunoille ja selkäpakoille. Merellä soppaa tosin sekoittavat meriveden korkeus ja salmien virtaukset, jotka voivat ajaa yksittäisiä ahvenparvia yllättäviinkin syvyyksiin ja paikkoihin.

Suurten järvien isot ahvenet viihtyvät sydäntalvella syvissä vesissä. Kookkaimmat yksilöt luu-

jos ennalta mietityt kohteet ovatkin täynnä verkkoja.

Koska keskitalven pilkkiminen on pitkälti sieltä täältä kokeilemistä ja kalojen olinpaikkojen haeskelua, reikiä joutuu tekemään paljon.

Nelituumaisella kairalla pärjää hyvin, ja sillä jaksaa tehdä aika monta reikää enemmän kuin kuu-situumaisella. Laadukkaasta akkuporakoneesta saa oivan apulaisen kairaushommiin. Sen mukana kускаamisessa on kuitenkin oma riensansa.

Merellä kinokset ovat yleensä hyvin pienet, joten poran ja kaikki tarvikkeet voi kuskata pulkassa. Järvien paksussa hangessa pulkka ei sen sijaan liiku kunnolla, joten kaikki tarvikkeet on yleensä pakattava reppuun.

Akkukone vie reussa paljon tilaa ja tuo pari lisäkiloa, jotka tuntuvat joka askeleella. Reppuun pitäisi sentään mahtua muutakin, mm. vavat, eväät ja mahdollinen saalis.

Käsi pelillä kairailua ainakin kovimmilla pakkaskeleillä puoltaa sekini, että siinä saa mukavasti liikuntaa. Riittävän ahkeralla vintilän veivailemisella pysyy lämpimänä, ja jäällä viihtyy lopulta huomattavasti konekairailijaa pidempään.

Pystypilkki paras sydäntalven jäälle

Kookas tasapainopilkki on tehokain ase isojen ahventen harventamisessa. Kala pysyy varmasti kiinni tasurin tukevilla koukuissa, joista

◀ **Merellä liikkuminen on yleensä paljon helpompaa kuin suurilla järvilla, koska lunta on vähän. Monin paikoin merijää on jopa täysin lumetonta ja kaloille riittää valoa.**

▼ **Nilsun tasuri puree ja saavi alkaa täyttää mukavankokoisista ahvenista.**

haavat yleensä 4–10 m syvyydessä pakoilla ja penkkojen reunoilla. Lähistöllä saa mieluusti olla vielä paljon tätäkin syvempää.

Hyvä aloitusyvyys on kuuden metrin kohdalla, koska se löytyy useimpien karttojen syvyyssäyristä. Jos kutonen tarjoaa tyhjää, siirytään metrin verran syvemmälle tai matalammalle. Kalojen oleskelusyvyyttä haarukoidaan metri kerrallaan kunnes saadaan kontakti.

Kun päivän ottisyvyys on löytönyt, suunnilleen samaa syvyyttä etsitään lähitienoolta kartan tai gps:n avulla. Isoilla selillä kokeiltavia kohteita riittää vaikka kuinka. Niemien kärjet, saarten reunat ja syvästä kohoavat vedenalaiset nyyppylät ovat kaikki käymisen arvoisia ja kalalle

haiskahtavia paikkoja.

Parhaisiin tuloksiin päästään luonnollisesti siellä, missä kukaan muu ei ole vielä ehtinyt käydä kokeilemassa pilkillä tai virittämässä verkkoja.

Hyviä ottipaikkoja löytyy yleensä, kun etäisyyttä niille kaikkein ilmeisimmille parkkipaikkojen viereisille kokoontumispaikoille on vähintään kilometri, mieluusti enemmänkin.

Reitin suunnittelussa ja ottipaikkojen etsinnässä suurena apuna ovat netistä löytyvät karttapalvelut (www.retkikartta.fi ja kansalaisen.karttapaikka.fi) tai hyvällä topokartalla varustettu gps-paikannin. Gepsillä reittisuunnitelmiin voi tehdä nopeasti muutoksia vielä jäällä,

Valikoima pilkkejä, joilla pärjää keskitalven ahvenjahdissa. Punainen kärpästoukka on hyvä valinta syötiksi niin pystypilkkeihin kuin tasurien vatsakoukkuun.

◀ Lyhyt talvipäivä on hujauksessa ohi, joten kalojen haeskeluun ei jää hirveästi aikaa. Tällä kerralla aurinko ehti laskea ennen kuin syönti kunnolla edes alkoi.

saaliin irrottelukin käy joutuisasti. Nopea toiminta takaa, että mahdollinen ahvenparvi ei ehdi haihtua omille teilleen, vaan kalat pysyvät avannon alla hamuamassa riittävän tiuhaan tahtiin tarjottua houkutusta.

Keskitalvella järvillä ei kuitenkaan ole mitään takeita siitä, että isoa ahventa olisi kokoontunut paikalle parveksi asti. Merellä isot sentään laiduntavat toisinaan selkeästi laumoissa, mutta monin paikoin parveksi ovat kertyneet vain parisaagrammaiseta ja sitä pienemmät. Niille tasuri on turhan järeä työkalu.

Toki isoa tasuria voi käyttää, jos haluaa välttyä sinttien nyppimiseltä. Silloin saa kuitenkin päivän aikana todennäköisesti enemmän tärppejä kuin saalista, eikä pelkkä vavankärjen tuijottaminen ole pidemmän päälle mukavaa.

Varmin valinta aloitustyökaluksi on 5–7 cm pystypilkki värikoukulla ja kärpästoukalla höystettynä. Sen kanssa pärjää rantamatalasta 10 m syvyyteen, joten pystyllä pystyy koluamaan näppärästi esille ahven-ten oleskelusyvyyden. Jos syönti alkaa hurjana ja kalat ovat isoja, on aika vaihtaa tasuriin.

Pystypilkkiin on nopea vaihtaa tilanteen mukaan erikokoisia koukkuja tai vaikka siimatapsin päähän viritetty pieni morri. Pienellä haka-

sella varustetut ketjulliset värikoukut pystyy vaihtamaan tarvittaessa vaikka pelipaikoilla pakkasessa, mutta mukavampaa ja varmempaa on viritellä muutamalla erilaisella koukulla varustetut pilkit valmiiksi vapoihin jo kotona.

Mitä tahansa virityksiä siro pystypilkki ei sentään kestä. Sen uinti saattaa kadota nopeasti, jos kouku on liian iso. Sopivat koukkukoot löytää kokeilemalla uintia vaikkapa isossa saavissa.

Pienet morrit ovat aina tehokkaita työkaluja, kun syönti on kitsasta. Morrilla saattaa saada hyvinkin saalista, kun kaikki muut houkutukset ovat pyytäneet tyhjää.

Morrin tunnokas uittaminen vaatii kuitenkin ohuen siiman, eikä sellaisen kanssa pelaaminen ole kovimmilla pakkasilla kivaa. Avannon pintakin tuppaa vetämään riitteeseen muutamassa minuutissa. Ohuen ohut siima saattaa jopa napsahtaa poikki, kun se tarttuu umpeen muurautuvaan reikään.

Ohutta siimaa pitää myös käsitellä käytännössä koko ajan paljain käsin. Siksi pelkällä morrilla kalastaminen on paljon mukavampaa vasta myöhemmin keväällä, kun päivän ylimmät lämpötilat alkavat hoidella nollan tienoilla.

0,20-millistä tai sitä paksumpaa monofiliisimaa pystyy hoitelemaan kohtuullisen hyvin myös sormikkaat käsissä, ja tämän kaliiperin narut ovat omimmillaan pystypilkeillä kalastettaessa.

Kun keskitalven reissulle varaa mukaan neljä vapaa, joista kahteen on jo valmiiksi viritetty pystypilkit, yhteen 7 cm tasuri pitkävärtisellä vatsakoukulla ja yhteen filmikärjelliseen pieni morri, näillä pärjää varmasti.

Rohkeasti kokeilemaan

Kylmään tottuu. Säätä, joka tuntui alkutalvesta jäätävältä, vaikuttaa tammikuun lopulla jo ihan siedettävältä, kun jäällä käy säännöllisesti.

Pimeyttäkin ei ole mitään syytä säikähtää. Kalat ottavat pilkkiin välillä hämmästyttävän hämärällä kelillä paksujen pilvien verhotessa taivaan ja hangen peittäessä jään, toisinaan jopa tiheässä sumussa.

Jos reissun ottaa ensisijaisesti ulkoiluna ja hyvänä kuntoiluna, ei kulkemisen raskautakaan enää pidä ylivoimaisena esteenä.

Tässä lajissa ahkeruus palkitaan. Parhaita ovat ne hetket, kun on jaksanut taivaltaa useamman kilometrin kinosten keskellä, päässyt täysin koskemattomalle apajalle ja heti ensimmäisellä reiällä alkaa tähdellä tärppi toisensa jälkeen.